

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
04 квітня 2025 року**

ОДЕСА

УДК: 159.953:37.015.3:005.963

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №14 від 24 квітня 2025 р.)*

Рецензенти:

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Осіпова Тетяна Юріївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського

Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 511 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку креативного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

творчого середовища в організації для максимального прояву творчих здібностей працівників, мотивація процесу генерування творчих ідей працівниками, широке застосування творчого мислення персоналу для вирішення оперативних питань, надання працівникам можливості брати активну участь у обговоренні виникаючих питань.

Таким чином, креативні здібності є вродженими, але під впливом різних факторів можуть змінюватися — як покращуватися, так і погіршуватися. У сучасних умовах все більше значення набувають інновації та оригінальні підходи до управління і розвитку організацій. Креативне мислення, підтримане інструментами креативного менеджменту, сприяє досягненню інноваційного розвитку як окремих суб'єктів господарювання, так і суспільства загалом.

Формування креативного підходу до управління є важливим кроком для забезпечення швидкого реагування на зміни в інноваційному середовищі. Це дозволяє організаціям бути більш гнучкими, адаптуючись до нових тенденцій та технологій. Креативність стає ключовим фактором для побудови сучасних організаційних структур, які сприяють більш ефективному використанню ресурсів і підвищенню результативності діяльності підприємств.

Завдяки креативному підходу управління, організації можуть не лише швидко адаптуватися до змін на ринку, але й передбачати майбутні тенденції, створюючи нові продукти чи послуги. Це дозволяє зберігати конкурентоспроможність та забезпечує стабільний розвиток у довгостроковій перспективі. Організації, які активно впроваджують інновації, мають змогу знаходити нестандартні рішення для вирішення старих проблем, а також можуть краще інтегрувати нові технології, що призводить до скорочення витрат та збільшення прибутків.

КОФІЖИУ Ганна Олексіївна

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ В УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Анотація

У тезах розглядаються теоретичні основи та практичні методи розвитку креативного мислення старшокласників під час вивчення зарубіжної літератури. Обґрунтовується важливість формування креативності як ключового компонента інноваційного потенціалу особистості в умовах сучасних викликів. Пропонуються конкретні методики та прийоми, що сприяють розкриттю творчого потенціалу учнів через інтерпретацію літературних текстів, створення власних творчих продуктів та імплементацію міждисциплінарних підходів.

Ключові слова: креативність, старша школа, зарубіжна література, інноваційний потенціал, творче мислення, освітні технології.

Вступ. Розвиток креативності у старшокласників є стратегічно важливим завданням сучасної освіти, що зумовлено стрімкими трансформаціями в усіх сферах суспільного життя та необхідністю підготовки молоді до успішної адаптації в умовах невизначеності та постійних змін. Саме креативність як здатність до інноваційного мислення, продукування оригінальних ідей та нестандартного розв'язання проблем є одним із ключових факторів конкурентоспроможності особистості на ринку праці ХХІ століття.

Особливий потенціал для формування креативності мають уроки зарубіжної літератури, які завдяки своїй інтегративній природі сприяють розвитку дивергентного мислення, емоційного інтелекту, культурної компетентності та образного сприйняття. Однак реалізація цього потенціалу вимагає переосмислення традиційних педагогічних підходів та впровадження інноваційних методик навчання.

Теоретичні засади розвитку креативності

Аналіз сучасних психолого-педагогічних досліджень (Дж. Гілфорд, Р. Стернберг, К. Робінсон, Е. Торренс) дозволяє виділити основні компоненти креативності, які мають формуватися у старшокласників:

1. **Флюентність** – здатність генерувати численні ідеї та асоціації;
2. **Флексибільність** – уміння переключатися між різними аспектами проблеми та підходами до її вирішення;
3. **Оригінальність** – спроможність продукувати нестандартні, унікальні ідеї;

У контексті вивчення зарубіжної літератури креативність проявляється через здатність до глибокої інтерпретації художніх текстів, критичне осмислення літературних явищ, естетичне сприйняття та емоційний відгук, творче самовираження через створення власних текстів.

Методики розвитку креативності на уроках зарубіжної літератури

1. Інтерактивні технології аналізу художніх текстів

Креативність - це здатність особистості до нестандартного мислення, генерування оригінальних ідей та творчого перетворення інформації. Інтерактивні методи навчання створюють унікальне середовище для розкриття творчого потенціалу учнів. Розвитку креативності сприяють інтерактивні методи роботи з літературними творами:

1. **Метод "шести капелюхів мислення"** (за Е. де Боно) дозволяє розглянути літературний твір із різних позицій: фактологічної, емоційної, критичної, оптимістичної, креативної та метакогнітивної.
2. **Технологія "кубування"** стимулює багатовимірний аналіз тексту через операції опису, порівняння, асоціювання, аналізу, застосування та аргументації.

3. **Стратегія "РАФТ"** (роль, аудиторія, форма, тема) активізує творче мислення через створення текстів від імені літературних персонажів або авторів для різних аудиторій у різних жанрах.

2. Трансформативні практики роботи з текстом

Трансформативні практики - це інноваційні методи взаємодії з текстом, що виходять за межі традиційного читання та аналізу. Вони спрямовані на глибоке переосмислення, творче перетворення та особистісну інтерпретацію літературного матеріалу. Креативність розвивається через вправи, що передбачають трансформацію тексту:

- Зміна перспективи нарації (розповідь від імені другорядного персонажа);
- Модифікація часопросторових параметрів твору ("перенесення" сюжету в інший історичний період або культуру);
- Жанрова трансформація (переведення епічного твору в драматичний формат);
- Створення альтернативних фіналів або передісторій.

3. Інтермедіальні проєкти

Інтермедіальні проєкти для розвитку креативності – це проєкти, що поєднують різні медіа та мистецькі форми (наприклад, текст, звук, відео, графіку, театр, цифрові технології) для стимулювання творчого мислення та нестандартного підходу до вирішення завдань.

Такі проєкти сприяють розвитку уяви, критичного мислення та міждисциплінарного підходу.

Інтеграція літератури з іншими видами мистецтва стимулює розвиток креативності:

- Створення візуальних інтерпретацій літературних творів (ілюстрації, комікси, буктрейлери);
- Музичне "озвучування" ключових сцен або образів;
- Театралізація фрагментів тексту з елементами імпровізації;
- Розробка віртуальних екскурсій літературними локаціями.

4. Методики стимулювання дивергентного мислення

Для розвитку здатності генерувати множинні рішення доцільно використовувати:

- **Техніку "мозкового штурму"** при формулюванні інтерпретаційних гіпотез;
- **Метод синектики**, що поєднує раціональне та інтуїтивне в аналізі твору;
- **Прийом "випадкових зв'язків"**, який дозволяє знаходити неочевидні паралелі між різними творами та культурними явищами.\

Висновки. Розвиток креативності учнів старшої школи на уроках зарубіжної літератури є багатоаспектним процесом, що вимагає системного застосування спеціально відібраних методик і технологій. Особливе значення

має створення на уроці психологічно безпечного середовища, де заохочується експериментування з ідеями, допускається право на помилку та цінується оригінальність мислення.

Формування креативного мислення через призму вивчення зарубіжної літератури сприяє не лише зростанню інноваційного потенціалу особистості, але й глибшому розумінню культурного розмаїття, розвитку емпатії та здатності до міжкультурного діалогу. Таким чином, креативна компетентність стає важливим інструментом особистісного та професійного самовизначення старшокласників у глобалізованому світі.

Список використаних джерел:

1. Гілфорд Дж. Три сторони інтелекту / Дж. Гілфорд // Психологія мислення. – М.: Прогрес, 2018. – С. 433-456.
2. Ільїн Є.П. Психологія творчості, креативності, обдарованості / Є.П. Ільїн. – СПб.: Пітер, 2019. – 448 с.
3. Робінсон К. Освіта проти таланту. Сила творчості / К. Робінсон. – К.: Літопис, 2020. – 256 с.
4. Торшина К.А. Сучасні дослідження проблеми креативності в зарубіжній психології / К.А. Торшина // Питання психології. – 2018. – № 4. – С. 123-132.
5. Шахова І.В. Розвиток креативності особистості в умовах інноваційного навчання / І.В. Шахова // Інноваційні технології в освіті. – 2021. – № 2. – С. 78-94.

КОХАНСЬКА Світлана Володимирівна

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН У МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Актуальність музично-теоретичних дисциплін у системі підготовки майбутніх педагогів є надзвичайно важливою, оскільки вони формують не тільки базові знання та вміння, а й впливають на загальний музичний розвиток педагога, його педагогічну майстерність, критичність і креативність мислення, інтеграцію у сучасні технології. Музично-теоретичні дисципліни впливають також на формування навичок вільного музикування, а отже й на розвиток творчого мислення. Саме творче мислення є складником креативного мислення.

Творче мислення є здатністю особистості генерувати оригінальні підходи, знаходити нові зв'язки між об'єктами, поєднувати несумісні на перший погляд ідеї та створювати щось нове. Ключовими рисами творчого мислення є оригінальність, гнучкість, ризикованість. Тому у системі підготовки майбутніх педагогів процеси формування творчого мислення є невід'ємними. Загалом творче мислення педагога допомагає виходити за межі традиційних підходів,

КЕРНАС Андрій В'ячеславович Психолого-педагогічні аспекти розвитку творчих здібностей у студентської молоді	192
КИРИЄНКО Олена Олександрівна Розвиток креативності у майбутніх учителів біології як одна з умов успішного формування їх професійної компетентності	194
КІРДАН Олена Анатоліївна Наукові підходи до визначення сутності та змісту креативності майбутніх викладачів	198
КНЯЖЕВА Ірина Анатоліївна Актуальні тенденції формування змісту педагогічних освітніх компонентів у ЗВО	201
КОВАЛЬОВА Тетяна Михайлівна Розвиток креативності як складової підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту	204
КОВАЛЬЧУК Володимир Володимирович, ДОЛИНСЬКА Людмила Василівна Концептуальний підхід для формування креативності студентів у педагогічному університеті	209
КОЙЧЕВА Тетяна Іванівна Креативність учителя як запорука його професійного становлення в умовах інноваційного освітнього середовища	218
КОКОТЄЄВА Анастасія Сергіївна Формування креативності у здобувачів вищої освіти	221
КОЛБІНА Людмила Анатоліївна Вплив інноваційних технологій на розвиток творчих здібностей учнів початкових класів	223
KOLESNICHENKO Olena Innovation Potential Of A Higher Education Teacher	226
КОЛІСНІЧЕНКО Наталя Миколаївна Креативність та соціальні інновації як ключовий елемент ефективного публічного управління	228
КОЛЬЧАК Валентина Андріївна, ТОДОРОВА Валентина Георгіївна Використання технологій креативного мислення у підготовці фахівців з фізичної культури і спорту	234
КОН Олена Олександрівна Розвиток креативного мислення молодших школярів засобами додатків GOOGLE	236
KONDRATIEVA Iryna Theories Of Creativity	238
КОНСТАНТИНОВ Дмитро Сергійович Креативне мислення тренера-викладача як інструмент формування психологічної стійкості та саморегуляції у дітей молодшого шкільного віку	241
КОСТЕНЮК Наталя Іванівна Формування креативності персоналу як джерела інноваційного потенціалу організації	244
КОФІЖИУ Ганна Олексіївна Розвиток креативності в учнів старшої школи на уроках зарубіжної літератури	247
КОХАНСЬКА Світлана Володимирівна Розвиток креативного мислення на заняттях з музично-теоретичних дисциплін у майбутніх педагогів	250